

HUB Pregled

4/2016

Prosinac 2016.

Sadržaj

UVOD	3
NAGLASCI	4
IZVORI SREDSTAVA BANAKA	4
PLASMANI BANAKA	9
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	15
ZARADE	22
KAPITALIZACIJA I RIZICI	27
STRUKTURNI POKAZATELJI.....	32
STAMBENE ŠTEDIONICE	35
Metodologija i izvori.....	37

UVOD

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokrenuta je zbog povećanog interesa stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom predstavljanju prednjačila je Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Standardni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim pomakom. Zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada se predstavljaju redovito, što osigurava ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara, stručnjaka i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid u izvorne podatke. Naime, upravo radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo grafičke prikaze. Metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi prikazuje plasmane. Treći prikazuje kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

NAGLASCI

Ukupna likvidna sredstva M4 u trećem tromjesečju rasla su po međugodišnjoj stopi većoj od 5%. To je najbrži rast M4 od 2012. Sličan se trend pojavio i kod novčane mase. To se tumači gospodarskim oporavkom i napose uspješnom turističkom sezonom 2016.

Međugodišnje usporedbe vrijednosti kredita u bilancama banaka više nisu pouzdan indikator kreditne aktivnosti. Učinci konverzije CHF kredita i prodaja portfelja loših kredita presudno utječu na podatke. Hrvatska se nalazi u skupini s većinom država članica EU koje bilježe manju vrijednost kredita u bilancama ove u odnosu na prošlu godinu. Međutim, podaci o kreditnim transakcijama upućuju na blagi oporavak kreditiranja svih sektora.

Još uvijek se ne radi o znatnijem oporavku koji bi se mogao uspoređivati s razdobljem prije krize. Bankama kombinacija rasta depozita i slabog kreditnog oporavka omogućava nuđenje značajnijih iznosa kunskih kredita, te paralelno razduživanje u inozemstvu. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi banaka zbog toga je dosegao povijesni minimum od 8,9%. Izravni doprinos kreditnih institucija smanjenju bruto vanjskog duga od kolovoza 2015. do kolovoza 2016. iznosio je čak 2,7 milijardi eura. Međutim, valja imati na umu da će takva konstelacija postati neodrživa ako se potražnja za kreditima počne brže oporavljati.

U takvim uvjetima, kamatne stope padaju. Većina vrsta kamatnih stopa kreće se u okviru intervala kamatnih stopa euro područja, čije su granice određene prosječnim kamatnim stopama u državama s najvećim odnosno najmanjim kamatnim stopama. Takav se rezultat može označiti kao uspjeh, s obzirom da Hrvatska još nije uvela euro, a ovdašnje banke bilježe relativno manje volumene posla, veće regulatorne troškove i rizike. Ti faktori se odražavaju u visini kamatne marže koja je blago povećana. Marža iznosi 2,7%, što je u rangu marži u zemljama srednje i istočne Europe. Promjena marže se objašnjava bržim padom kamatnih stopa na depozite od kamatnih stopa na kredite. Taj trend je nastavljen i u trećem tromjesečju.

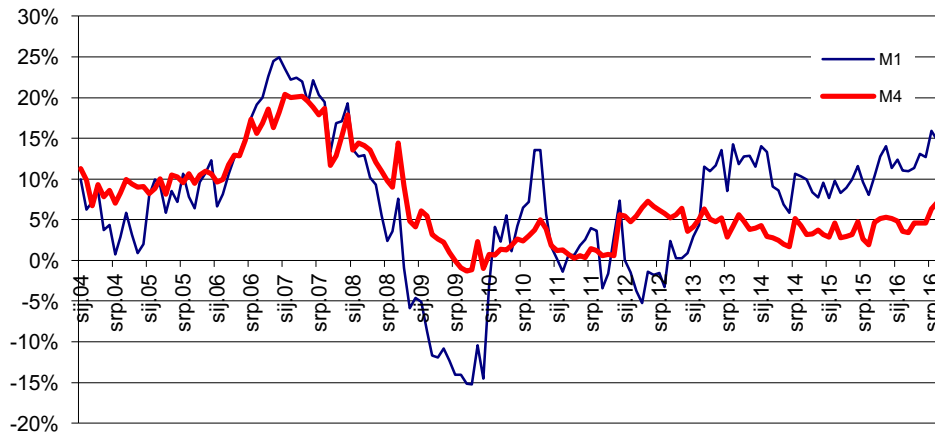
U isto vrijeme, nastavljen je pad omjera loših kredita (14,7%). Gospodarski oporavak dovodi i do popravljanja kakvoće plasmana i do rasta tržišnog interesa za kupnju kreditnih portfelja s problemima u naplati. Više od 60% vrijednosti loših kredita pokriveno je ispravicima vrijednosti i rezervacijama. Uz stopu adekvatnosti kapitala od 21,5%, koja je među najvećima u EU, ovi omjeri čine bankovni sustav iznimno stabilnim.

Opisani trendovi doveli su do oporavka profitabilnosti banaka. S prosječnim povratom na aktivu oko 1% i povratom na kapital oko 7% u trećem tromjesečju 2016., hrvatske banke se smještaju oko prosjeka pokazatelja za države članice EU. Omjeri profitabilnosti dodatno će porasti u zadnjem tromjesečju, kada iz obračuna izađe posljednje tromjesečje 2015., jer tada su još bilježeni gubici. Stoga treba gledati fundamentalne odrednice profitabilnosti među kojima je ključan rast neto kamatnog prihoda za 5,8% u trećem tromjesečju 2016. u odnosu na isto tromjesečje 2015. U isto vrijeme raste neto prihod od provizija i naknada (26%), dok su operativni troškovi i amortizacija smanjeni za 1,7%. Zbog toga je *cost-income* omjer znatno poboljšán i u padu je ispod 48%. Međutim, u ukupnoj neto dobiti, koja je u prvih devet mjeseci 2016. iznosila oko 4 milijarde kuna, važnu ulogu s jednom četvrtinom doprinosa imaju ostali neto prihodi, pri čemu dobiti od prodaje vrijednosnih papira prelaze milijardu kuna. Stoga će se tek sljedeće godine jasnije vidjeti kako izgleda fundamentalni trend profitabilnosti banaka. Do tada će biti jasnije i može li se očekivati daljnje ubrzanje rasta potražnje i ponude kredita.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

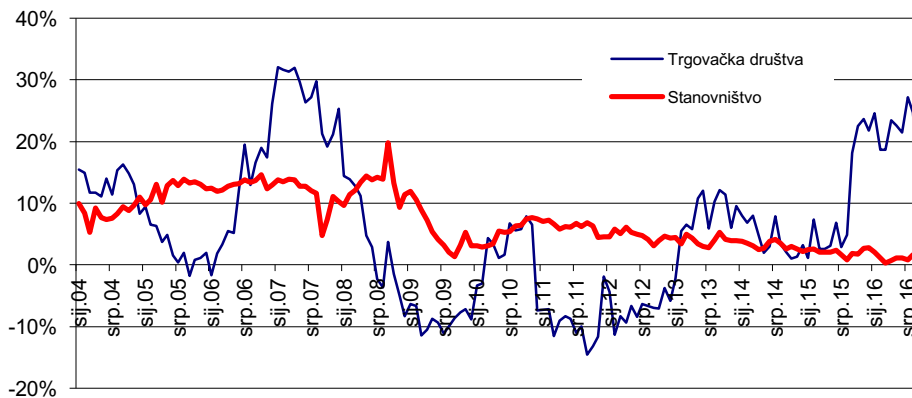
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-09:2016.

Ukupna likvidna sredstva M4 su nakon lipnja 2016. rasla po prosječnoj stopi od 5,9% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, što predstavlja ubrzanje u odnosu na prvi dio godine. Novčana masa M1 u istom je razdoblju rasla po prosječnoj stopi od relativno visokih 15%, pri čemu je u srpnju i kolovozu zabilježeno ubrzanje rasta svih agregata. To se može objasniti učincima rasta deviznih depozita vezanih uz turističku sezonu, te nastavka rasta depozita u sektoru poduzeća.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

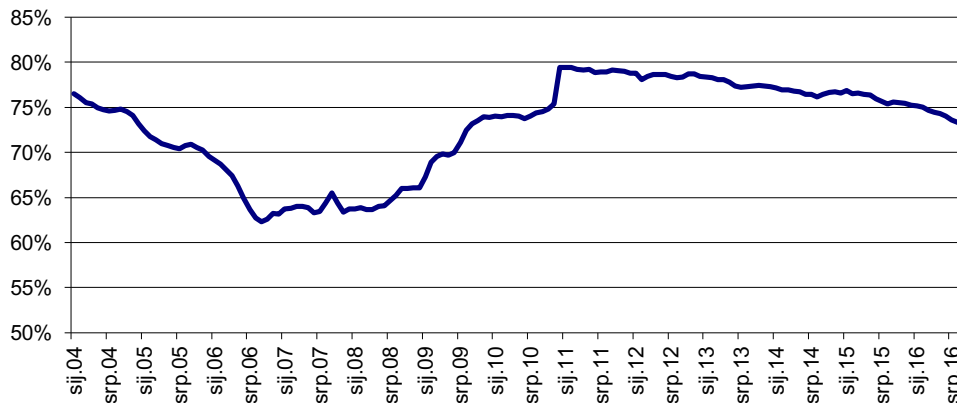
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-09:2016.

U rujnu 2016. godine depoziti stanovništva u bankama bili su za 1,9 milijardi kuna veći u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je rast u sektoru poduzeća bio još izraženiji, s porastom od 5,8 milijardi kuna (uz značajan učinak prodaje TDR-a potkraj prošle godine). Prosječna međugodišnja stopa rasta depozita u sektoru stanovništva od početka godine iznosila je 1,10%, a u sektoru poduzeća 21,3%, pri čemu je u rujnu došlo do usporavanja stope rasta depozita.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

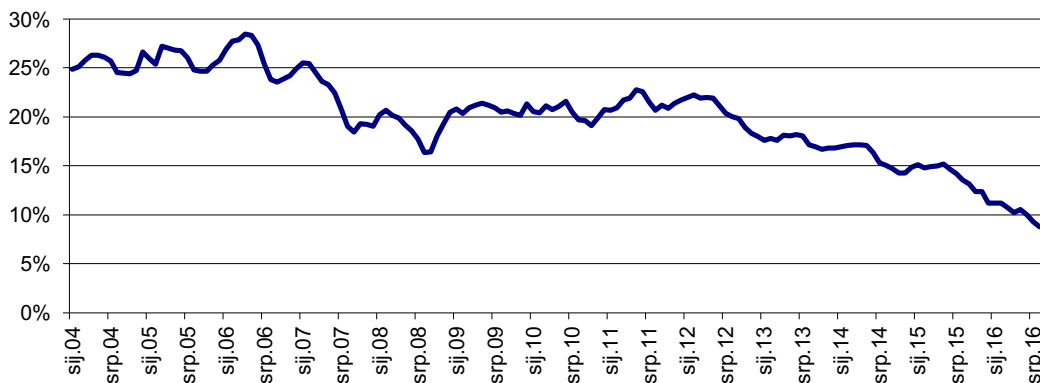
01:2004.-09:2016. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006., kada je dotaknut minimum od oko 65%. Početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita na gotovo 80%. Od tada se udjel deviznih u ukupnim depozitima kućanstava smanjuje veoma sporim tempom, te se krajem rujna nalazio na razini od 73,5%.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

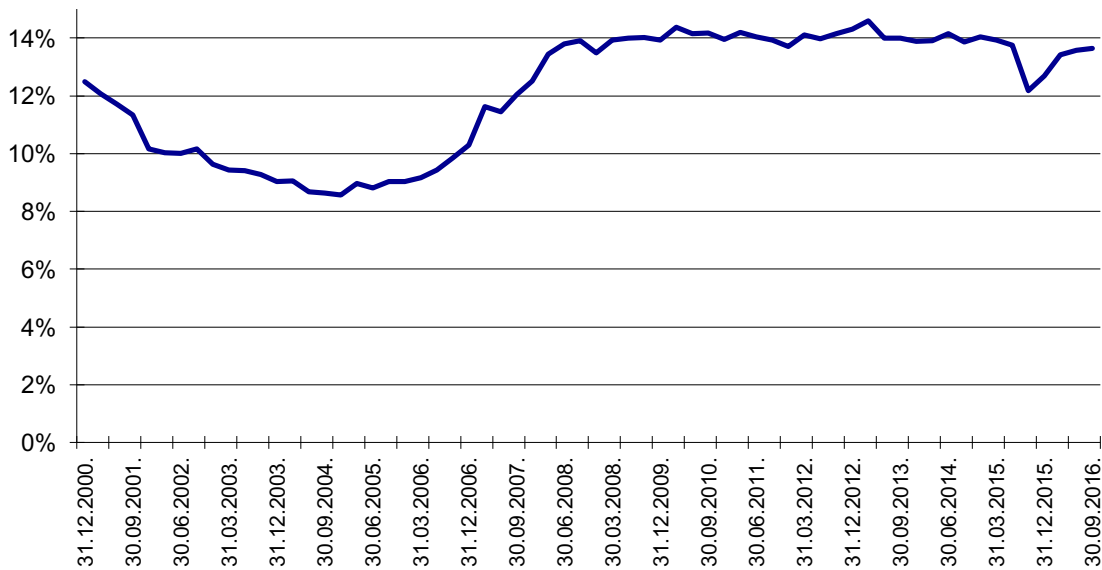
01:2004.-09:2016. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. No, njihova se važnost u uvjetima slabe potražnje za kreditima smanjuje, jer nema potrebe za financiranjem rasta kredita. Prvi lokalni minimum udjela inozemne u ukupnoj pasivi od 16,6% dostignut je u kolovozu 2008. Nakon eskalacije financijske krize udjel se prvo povećao i potom dulje vrijeme ostao stabilan oko 20%. Međutim, u drugoj polovici 2012. udjel se ponovo počeo smanjivati. Krajem rujna 2016. dosegnut je povijesni minimum od 8,9%. Po toj se osnovi smanjuje i vanjski dug. Banke se razdužuju u inozemstvu zbog rasta relativno jeftinijih domaćih depozita, visoke likvidnosti i slabe potražnje za kreditima.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

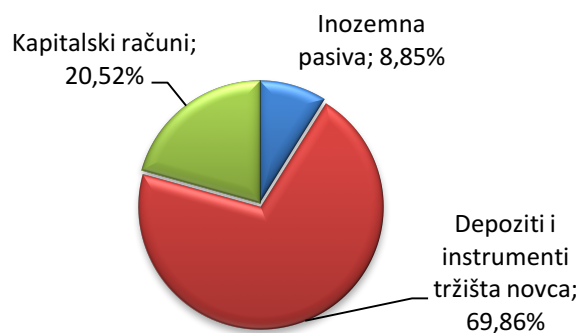
Q4:2000.-Q3:2016. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Udjel kapitala u ukupnoj bilančnoj svoti između 13% i 14% postignut je na početku krize. Od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kretao oko 14%. Pad u trećem kvartalu 2015. na razinu od 12,2% dogodio se pod utjecajem troškova konverzije kredita u švicarskom franku. U posljednjem kvartalu 2015. udjel kapitala u bilanci ponovno je porastao i nastavio rasti u trećem kvartalu 2016., kada se nalazio na razini od 13,6%.

6. Struktura izvora sredstava banaka

30.09.2016. u %

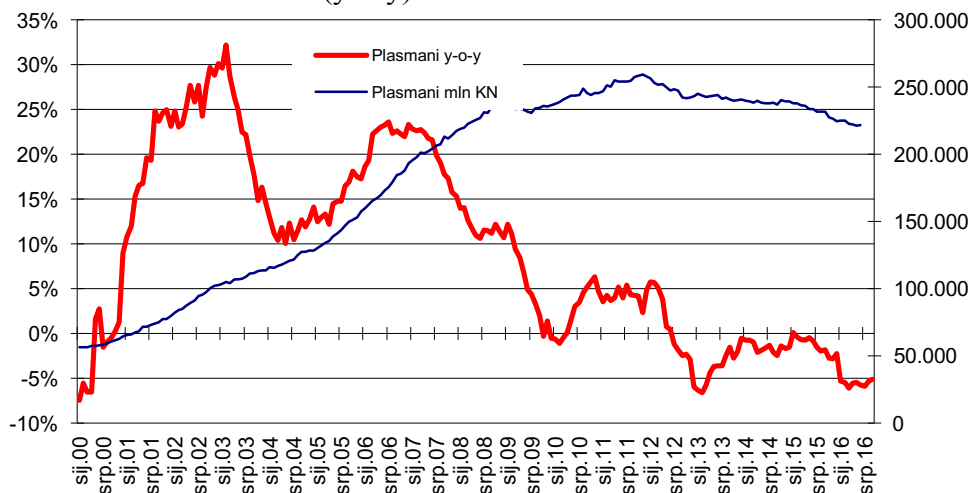
Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, iako je primijećeno smanjenje udjela inozemne pasive i rast udjela domaćih izvora.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

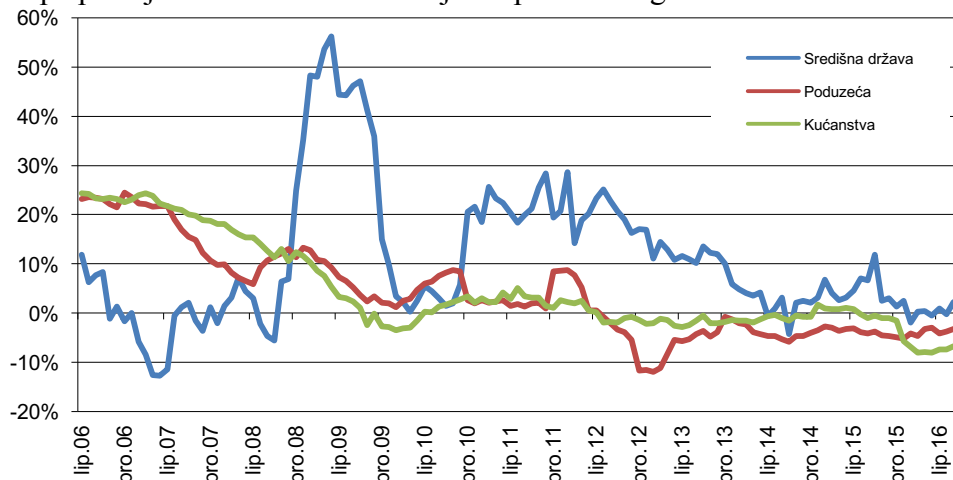
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-09:2016.

Ukupni plasmani kreditnih institucija u rujnu 2016. bili su oko 5% manji u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što u apsolutnom iznosu predstavlja pad za 12 milijardi kuna. Važnu ulogu u tome imaju prodaje kreditnih portfelja i konverzije kredita u švicarskom franku u eure (od kraja studenoga 2015. do kraja rujna 2016. banke su ukupno otpisale 5,9 mlrd. kuna kredita, a prodaje loših plasmana banaka su u prvoj polovici 2016. iznosile 3,9 mlrd. kuna). Međutim, u posljednjim mjesecima došlo je do postupnog usporavanja međugodišnje stope pada plasmana, a rujnu je zabilježen i mjesečni rast kredita od 464 milijuna kuna.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

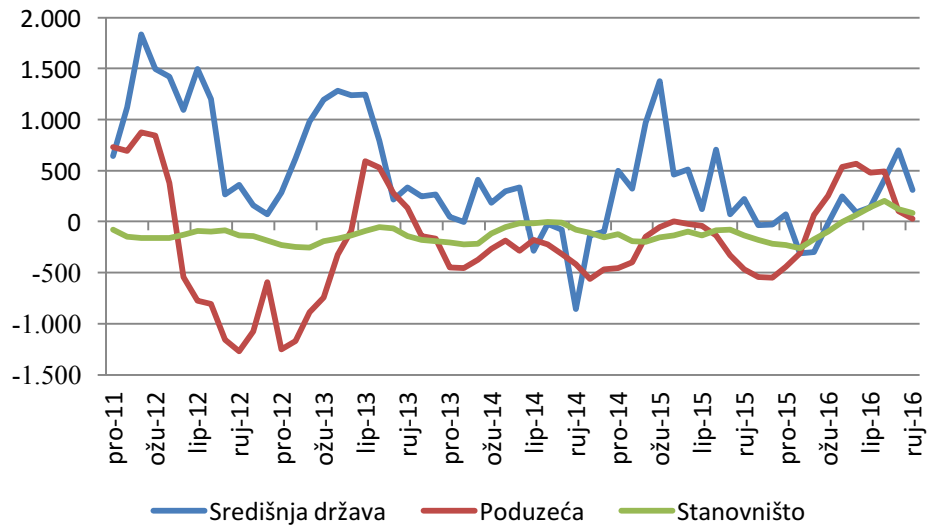
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-09:2016.

U prvih devet mjeseci 2016. krediti poduzećima bili su prosječno 3,8% niži u odnosu na prethodnu godinu. U sektoru stanovništva također je zabilježena negativna prosječna stopa rasta, od 7,2% na godišnjoj razini, koja je najvećim dijelom posljedica konverzije kredita u švicarskim francima. Međutim, u zadnjim mjesecima vidi se postepeno usporavanje međugodišnje stope pada kredita u privatnom sektoru, a kreditiranje države pokazuje pozitivnu stopu rasta.

8a. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi – transakcije

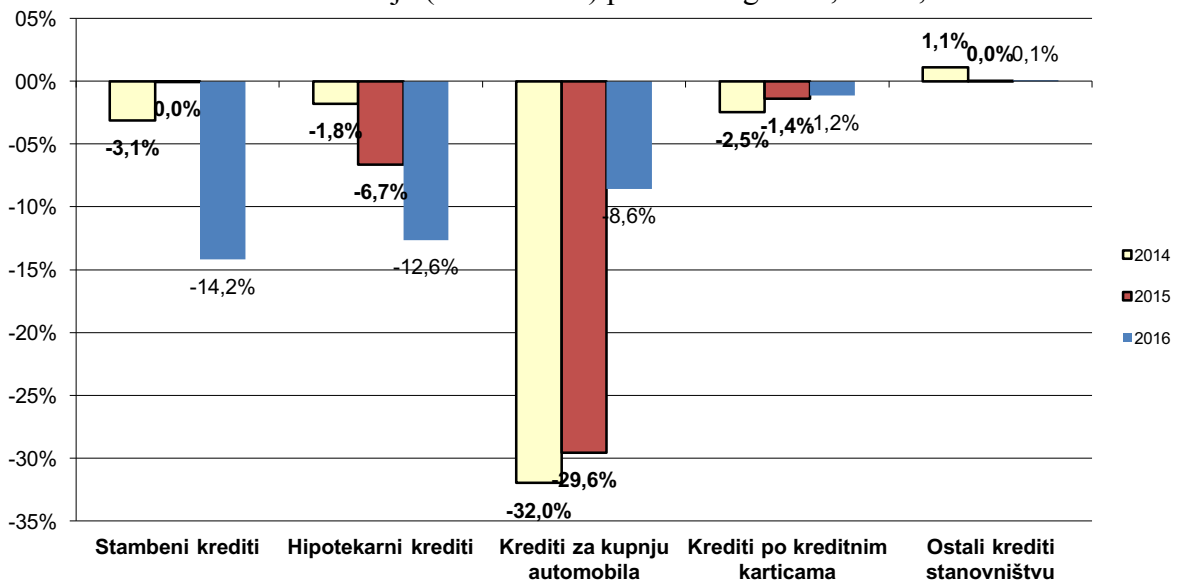
Šestomjesečni prosjek (u tisućama kuna) 12:2011.-09:2016.

Podaci o kreditnim transakcijama pokazuju da je od travnja 2016. godine došlo do postupnog oporavka kreditiranja u svim sektorima, pri čemu je najveći porast kredita u sektoru poduzeća zabilježen u veljači i travnju, a u sektoru države u srpnju, kada su banke povećale izloženost prema državi za više od 2 milijarde kuna. U toku ljeta se ipak vidi blago usporavanja dinamike transakcija, posebno u sektoru poduzeća, ali su svi sektori ostali u pozitivnoj zoni.

9. Stope rasta kredita stanovništvu prema vrstama

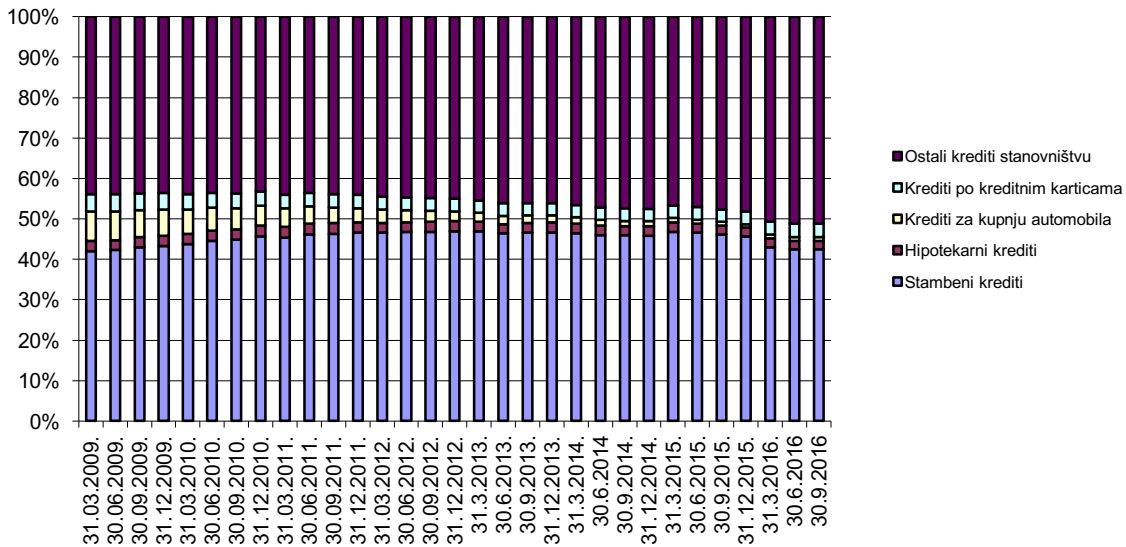
u odnosu na isto razdoblje (treći kvartal) prethodne godine, 2014., 2015. i 2016.

Ove godine je došlo do snažnijeg pada stambenih i hipotekarnih kredita (utjecaj konverzije). S druge strane, krediti za kupnju automobila i krediti po kreditnim karticama zabilježili su usporavanje pada u odnosu na prethodne godine, dok su ostali krediti stanovništvu nastavili bilježiti pozitivnu, ali nešto manju stopu rasta.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

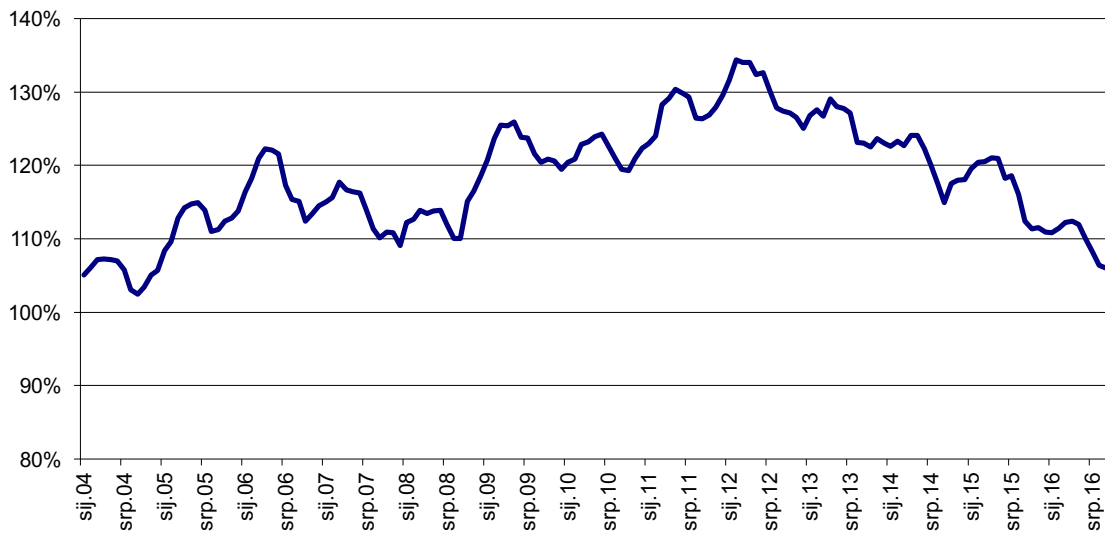
Q1:2009.-Q3:2016.

U trećem kvartalu 2016. došlo je do blagog povećanja udjela ostalih kredita te manjeg pada udjela stambenih kredita. Udjel ostalih kategorija kredita ostao je na približno istoj razini. Promjene se događaju uglavnom zbog tečajnih razlika i konverzije.

11. Omjer kredita i depozita

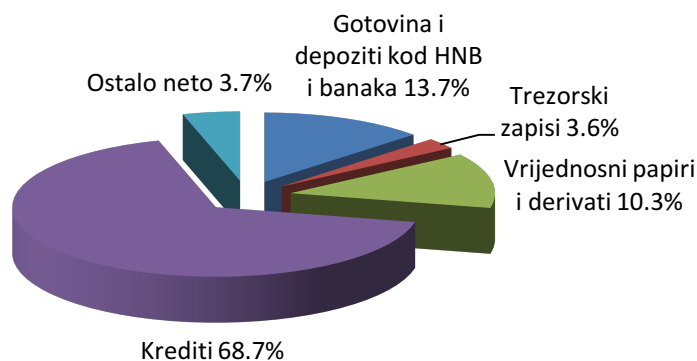
01:2004.-09:2016.

Nakon blagog porasta omjera kredita i depozita u ožujku i travnju, od svibnja 2016. omjer se nalazi pod utjecajem bržeg rasta depozita te nastavka smanjenja kredita (učinci konverzije i prodaje portfelja). Omjer kredita i depozita u rujnu o.g. se nalazio na razini od 106,4%, što odgovara razini iz 2004. godine.

12. Struktura aktive banaka

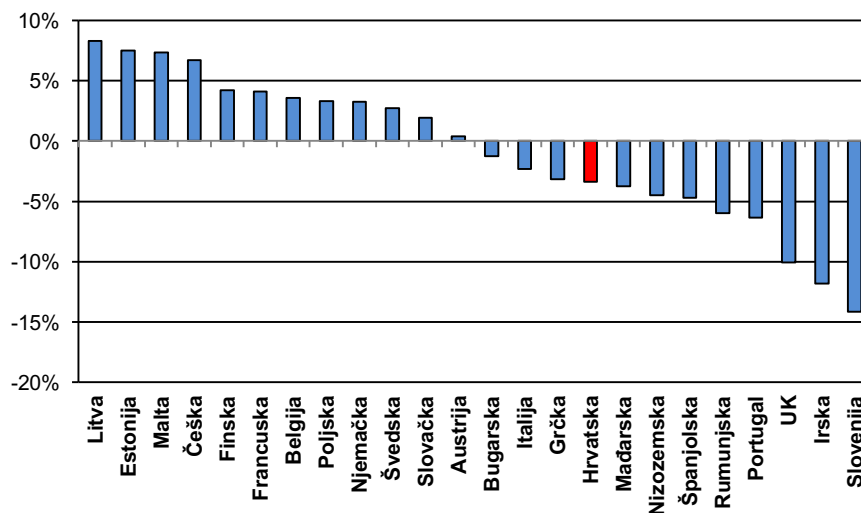
30.09.2016.

U drugom kvartalu 2016. nastavljen je porast udjela kredita i vrijednosnih papira i smanjenja udjela gotovine i depozita, što znači da se viškovi likvidnosti koriste za razduživanje, uglavnom prema inozemstvu. S obzirom da nije došlo do znatnijeg oporavka kreditiranja, promjenu treba tumačiti kao izravnu posljedicu smanjenja dugoročnih kreditnih izvora i međubankarskih depozita. Promjena je logična u uvjetima vrlo visoke likvidnosti i slabe potražnje za kreditima.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

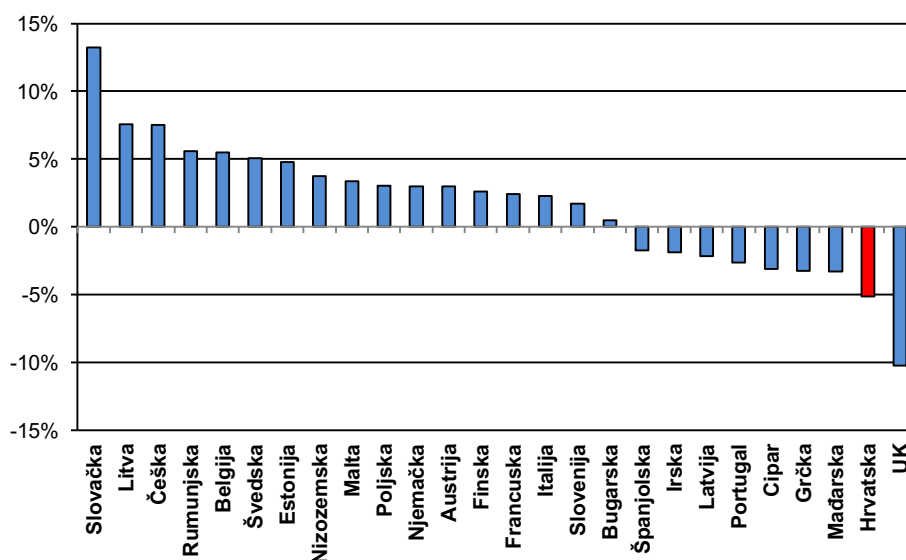
30.09.2016./30.09.2015. u %

Samo dvanaest europskih zemalja zabilježilo je rast kredita poduzećima u rujnu 2016. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila četvrta u Europi prema redoslijedu najmanjeg pada, između Grčke i Mađarske. Najveći pad kredita poduzećima zabilježen je u Sloveniji, Irskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu. Veliki broj zemalja članica nalazi se u fazi oporavka ekonomske aktivnosti bez rasta kredita.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

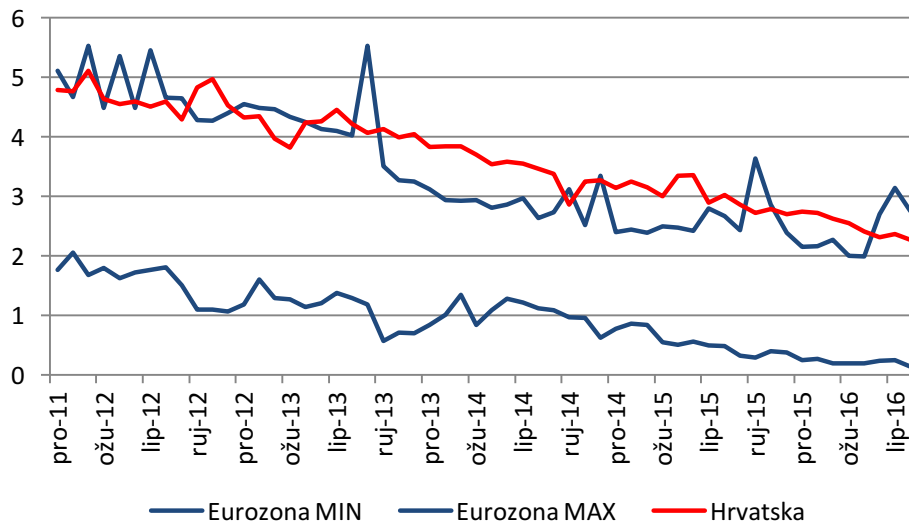
30.09.2016./ 30.09.2015. u %

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu u rujnu 2016. za 5,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta među zemlje s najvećim padom kredita. Treba uzeti u obzir da je nominalni pad izazvan troškom konverzije i tečajnim razlikama. Bez toga krediti stanovništvu bi se kretali oko razina s početka prošle godine ili u malom plusu, slično kao u Sloveniji i Austriji. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj i Švedskoj, dok je najveći pad zabilježen u Ujedinjenom Kraljevstvu.

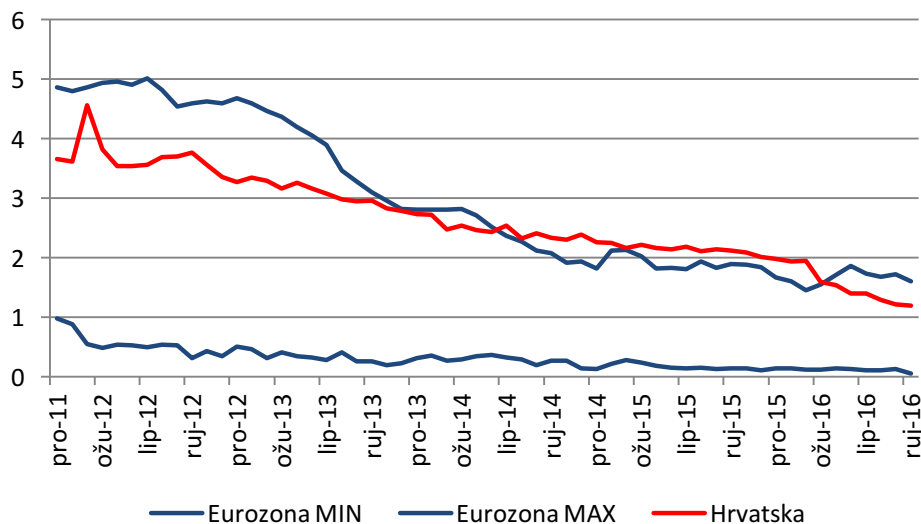
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva (novi poslovi) 12:2011.-09:2016.

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u hrvatskim bankama nalaze se u brzom padu ispod praga od 3%. Teže prema 2%, te se trenutno nalaze ispod gornjeg praga intervala euro područja, pri čemu više kamatne stope od Hrvatske ima Estonija.

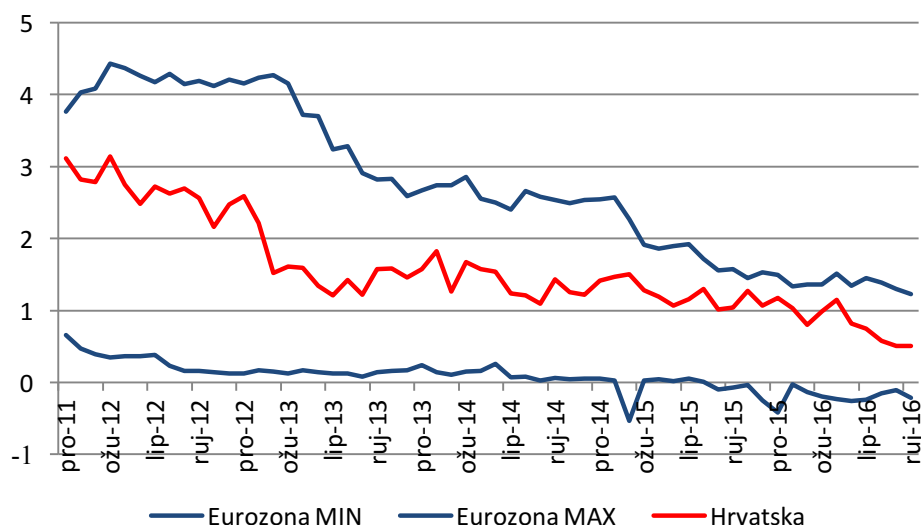
16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva (novi poslovi) 12:2011.-09:2016.

Ove kamatne stope kod hrvatskih banaka kontinuirano padaju, po prvi put su se približile pragu od 1%, pri čemu je tijekom 2016. zabilježen značajniji pad prosječnih kamatnih stopa. Jedina zemlja eurozone koja ima više kamatne stope na ovu vrstu depozita je Slovačka.

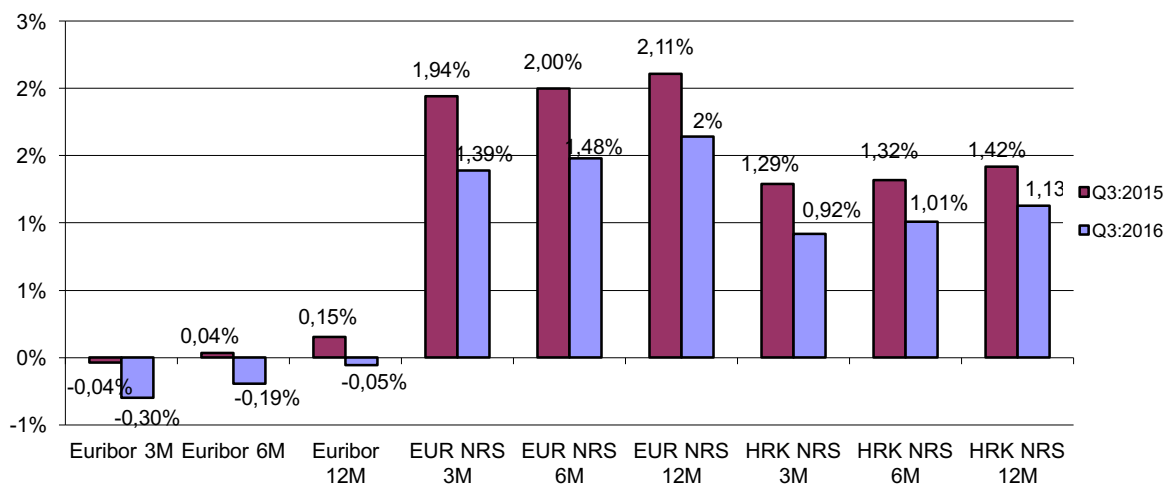

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća (novi poslovi) 12:2011.-09:2016.

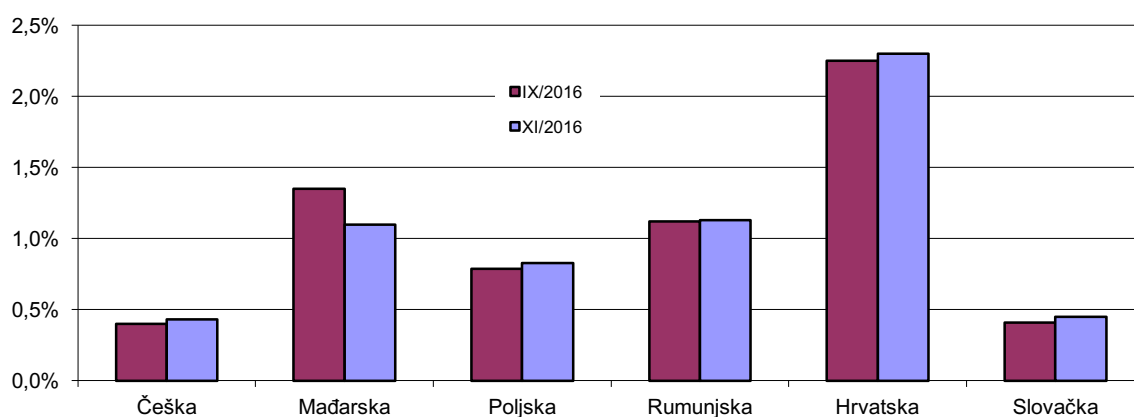
Kamatne stope u Hrvatskoj kreću se unutar intervala euro područja, pri čemu više kamatne stope bilježe Cipar, Grčka i Malta.

18. Referentne kamatne stope Q3:2015.-Q3:2016.

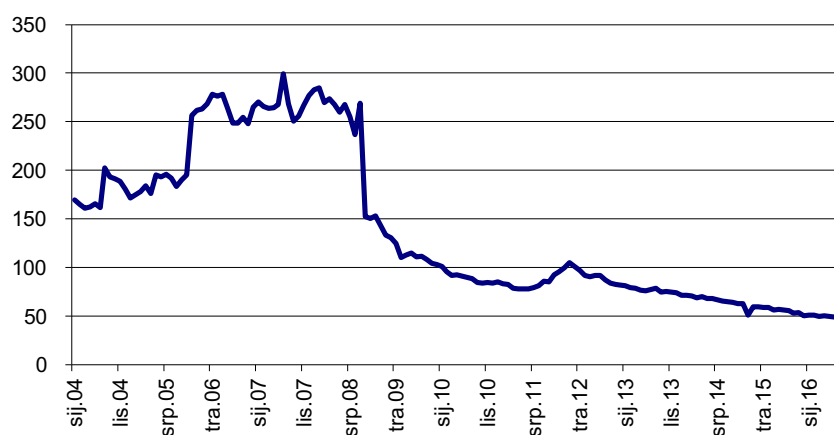
Nacionalne referentne stope (NRS) nastavile su se smanjivati u trećem tromjesečju 2016. Istovremeno je i Euribor svih ročnosti zabilježio blagi pad i postao negativan i na rok od 12 mjeseci. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda, malo manje od premije rizika sadržane u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica. Pritisak na pad kamatnih stopa očito je nastavljen i u trećem tromjesečju 2016.

19. CDS spread (podaci na dan 30.11.2016.)

Hrvatska premija rizika i dalje je najveća u regiji uz Mađarsku. U odnosu na kraj trećeg kvartala 2016. došlo je do rasta *spreada* u većini promatranih zemalja (osim Mađarske koju su rejting agencije nedavno vratile u investicijski razred), što je povezano s rastom neizvjesnosti na financijskim tržištima nakon izbora u SAD-u i neizvjesnog rezultata referenduma u Italiji.

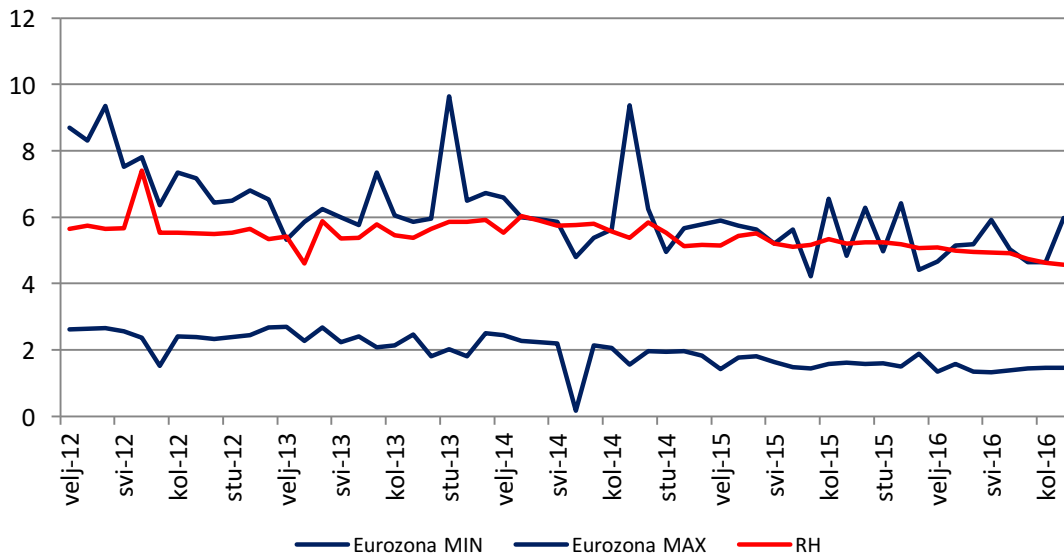
20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO u baznim bodovima (bps) 01:2004.-09:2016.

Bruto trošak regulacije i dalje bilježi trend smanjenja koji je uvjetovan padom pasivnih kamatnih stopa. Trošak se spustio na razinu od oko 50 baznih bodova. Od ove godine u obzir se uzima i trošak uplata banaka u sanacijski fond (oko 10 baznih bodova na godišnjoj razini), no efekt pada pasivnih kamatnih stopa dominira nad efektom nove regulacije, pa se indeks ukupnoga troška nalazi blagom u padu.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (novi poslovi)

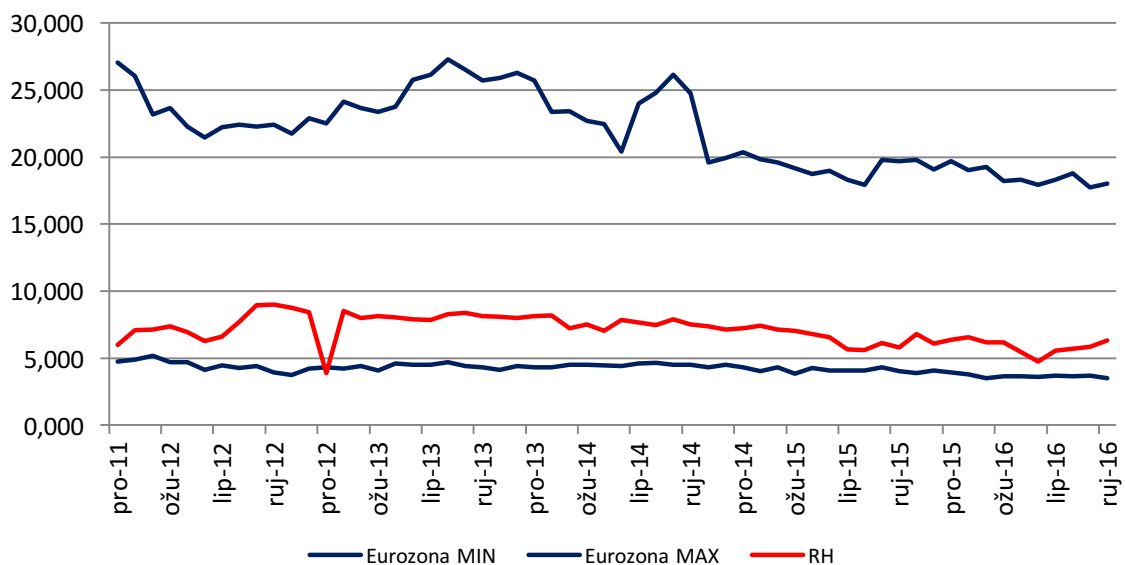
11:2011.-09:2016.

Nova statistika ECB-a u koju je uključena i Hrvatska pruža uvid u uže efektivne kamate stope na stambene kredite s rokom dospeljeća preko 10 godina. One su u Hrvatskoj u rujnu 2016. iznosile 4,6%, nalazile su se u padu i kretale se uz gornji rub intervala kamatnih stopa za države koje su uvele euro. Među zemljama članicama europodručja samo Latvija ima više kamatne stope na ovu vrstu kredita od Hrvatske.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (novi poslovi)

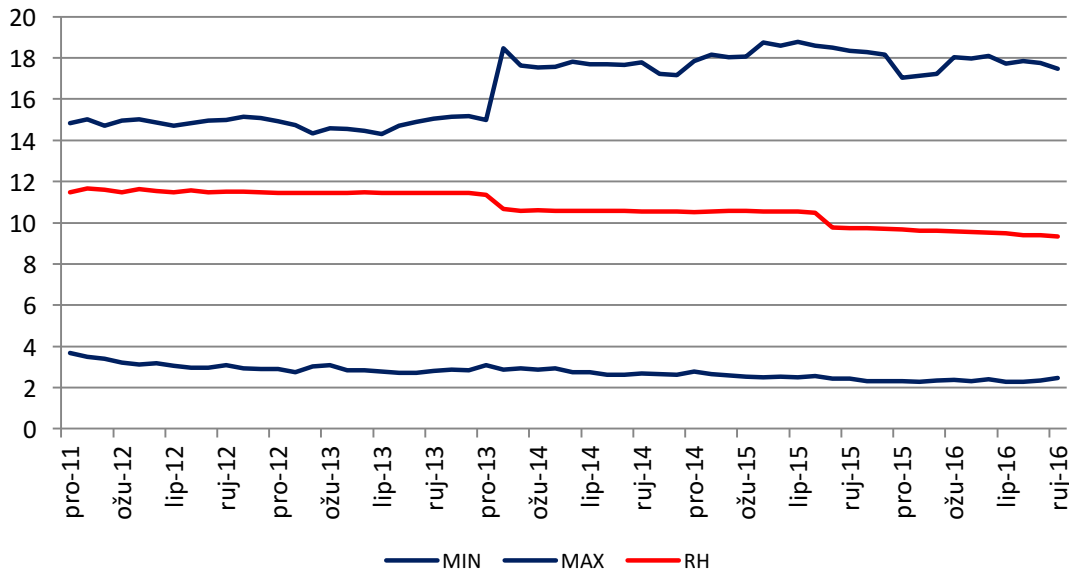
12:2011.-09:2016.

Kamatna stopa na potrošačke kredite od 1 do 5 godina u rujnu 2016. iznosila je 6,34% i kretala se unutar intervala kamatnih stopa euro područja. Više stope zabilježene su u bankama u baltičkim državama, Slovačkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Portugalu te u Danskoj i Velikoj Britaniji.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (novi poslovi)

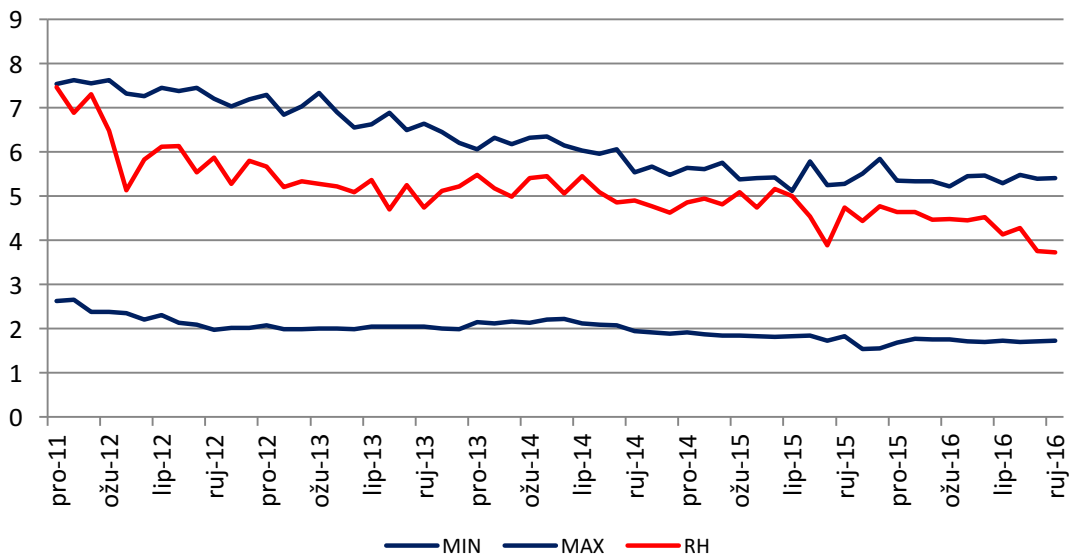
12:2011.-09:2016.

Kamatna stopa od 9,3%, koliko je u rujnu 2016. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala euro područja. Više kamatne stope od hrvatskih banaka imaju banke u Estoniji, Latviji, Slovačkoj i Grčkoj.

24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (novi poslovi)

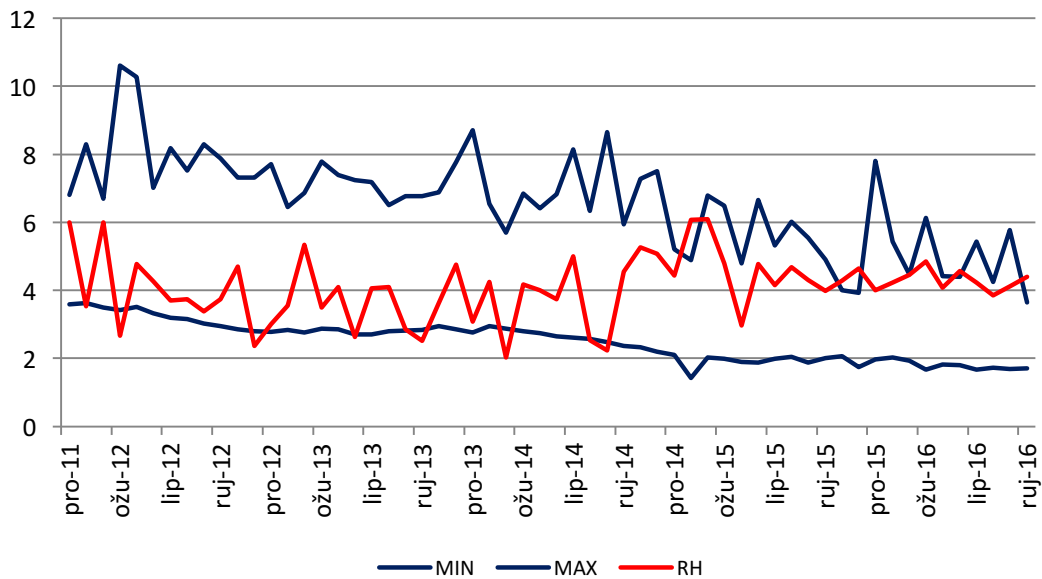
12:2011.-09:2016.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita (3,73% u prosjeku u rujnu 2016.) kreću se unutar intervala za zemlje koje su uvele euro. Više kamatne stope su zabilježene u Grčkoj, Cipru, Irskoj i Latviji.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (novi poslovi)

12:2011.-09:2016.

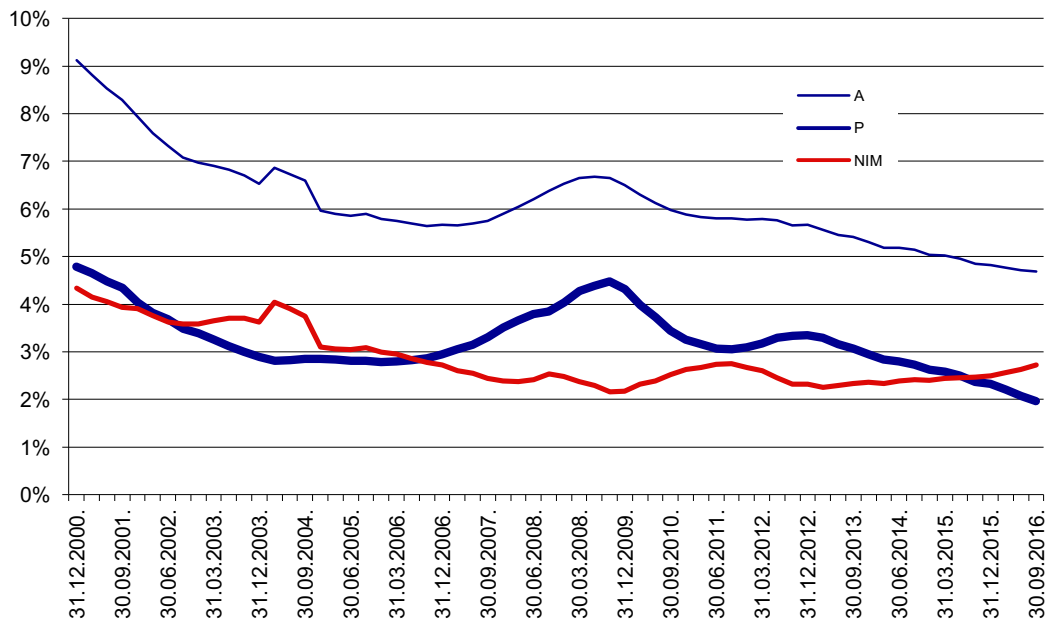

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (preko 5 godina) u Hrvatskoj se kreću uz gornju granicu intervala euro područja. Među zemljama koje nisu uvele euro višu kamatnu stopu imaju Rumunjska i Bugarska.

ZARADE

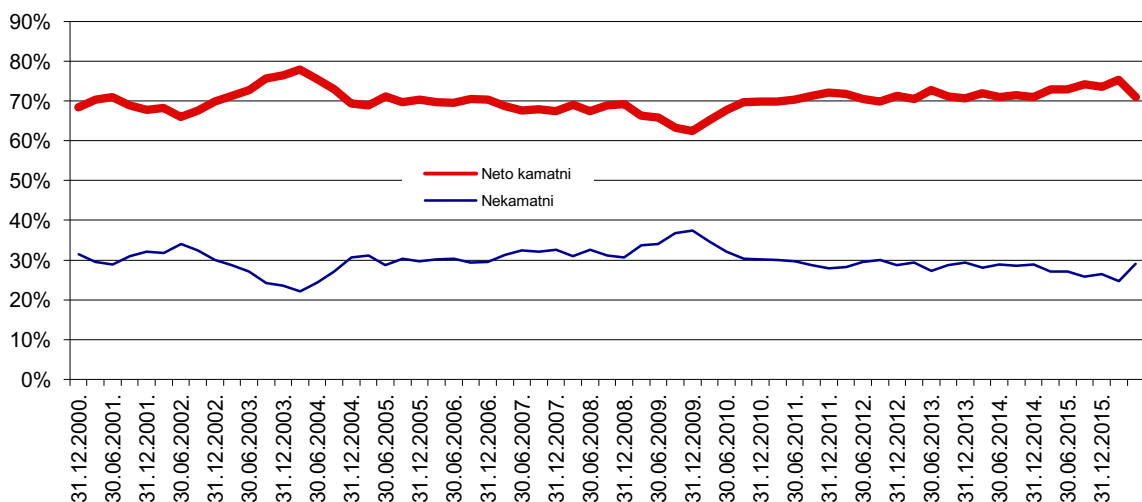
26. Neto kamatna marža (NIM)

$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q3:2016.

Pomični prosjek neto kamatne marže od početka 2013. bilježi blagi rast zbog bržeg pada pasivnih od aktivnih kamatnih stopa. Godišnji rast marže u trećem kvartalu 2016. iznosi 0,25 postotnih bodova, te marža dosegne 2,7%.

27. Udjel neto kamatnog i nekamatnog prihoda u ukupnom prihodu Q4:2000.-Q3:2016.

Udjel neto kamatnog prihoda u strukturi zarada hrvatskih banaka u trećem kvartalu 2016. pao je za gotovo 4 postotna boda u odnosu na treći kvartal 2015. i dosegnuo vrijednost od 70,31%. Riječ je o jednokratnoj promjeni, jer je skok ne-kamatnog prihoda povezan s prihodima od prodaje dionica kod nekoliko banaka.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

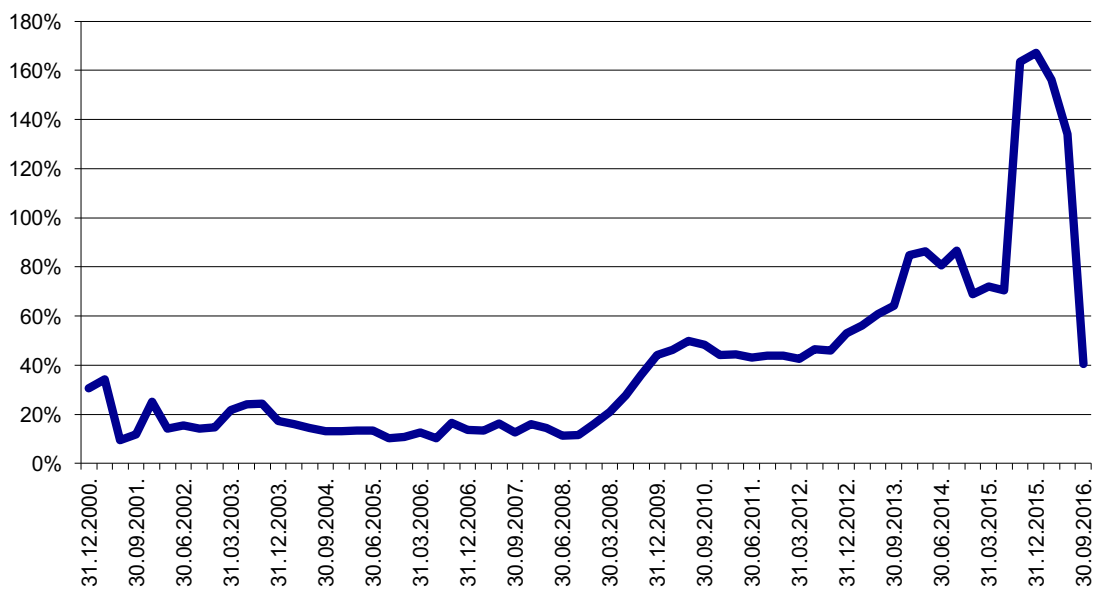
Q4:2000.-Q3:2016.

Cost-income omjer se ove godine nalazi u brzom padu, te je u trećem tromjesečju dosegnuo 47,9%, što je jedan od povijesno najnižih omjera.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

Q4:2000.-Q3:2016.

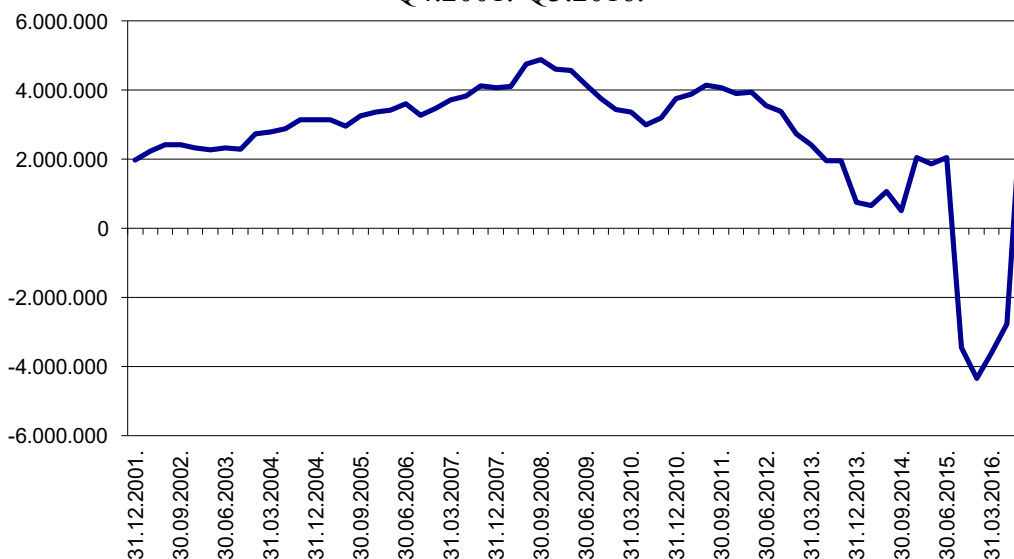

Opterećenje rezultata troškovima rezerviranja vratilo se na razine iz 2012. (oko 40%), jer su prošli jednokratni udari vezani uz troškove konverzije CHF kredita i nagla pogoršanja kakvoće kreditnih portfelja.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

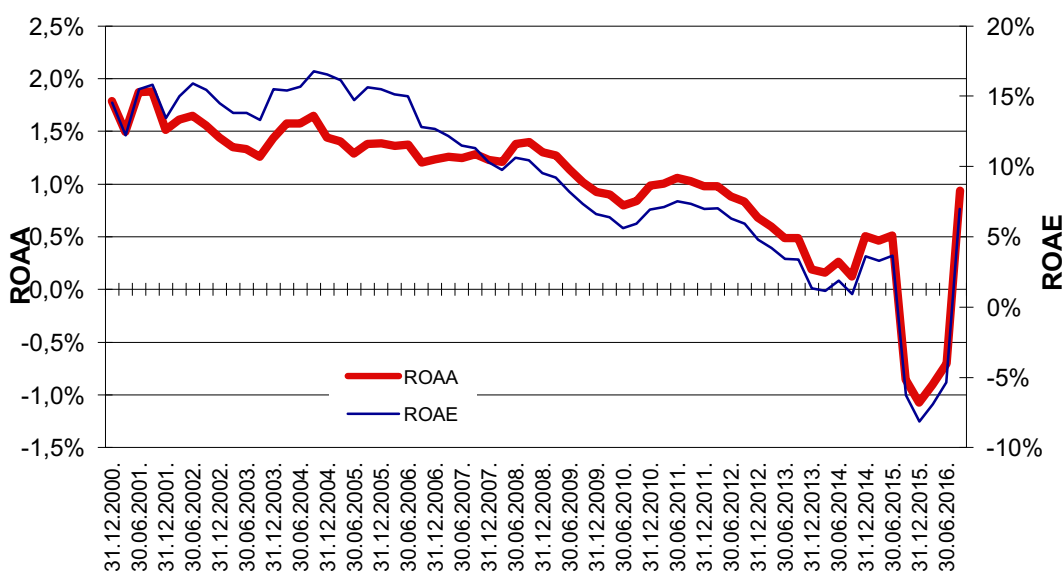
Neto dobit zadnja četiri kvartala u 000 kuna
Q4:2001.-Q3:2016.

Nakon stabilizacije dobiti na razini oko 2 milijarde kuna na godišnjoj razini tijekom 2014. i prva dva kvartala 2015., u trećem i četvrtom kvartalu došlo je do gubitaka zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku. Na kraju 2015. godine godišnji gubitak bankarskog sustava iznosio je 4,3 milijarde kuna. U drugom kvartalu 2016. zahvaljujući dobiti došlo je do blagog smanjenja kumulativnog gubitka, a u trećem kvartalu se neto dobit za zadnja četiri kvartala vratila u pozitivni teritorij, na razinu od oko 3,6 milijardi kuna.

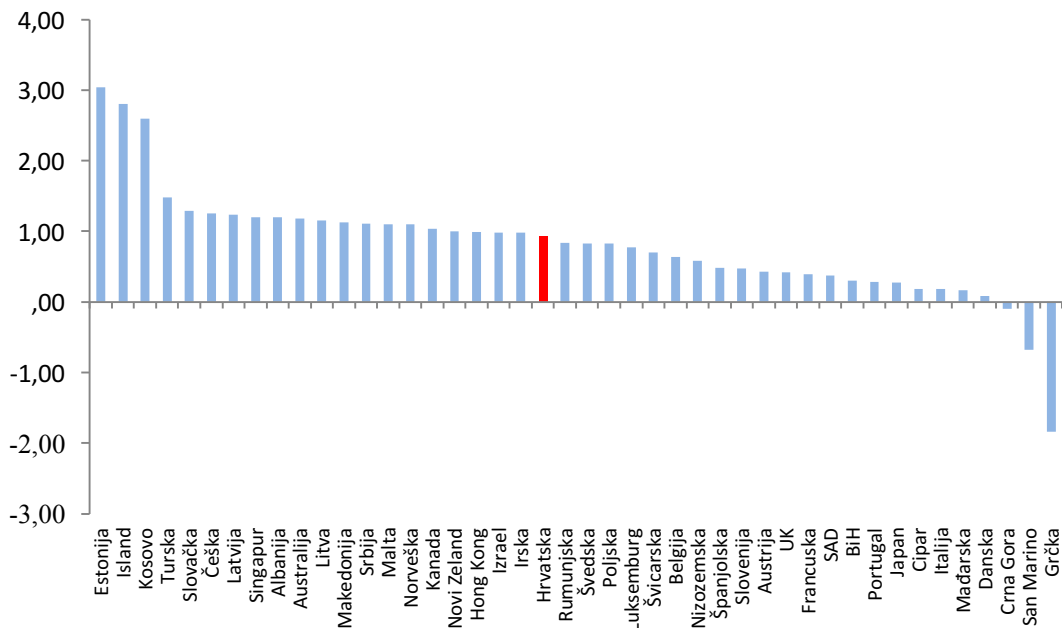
31. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q3:2016.

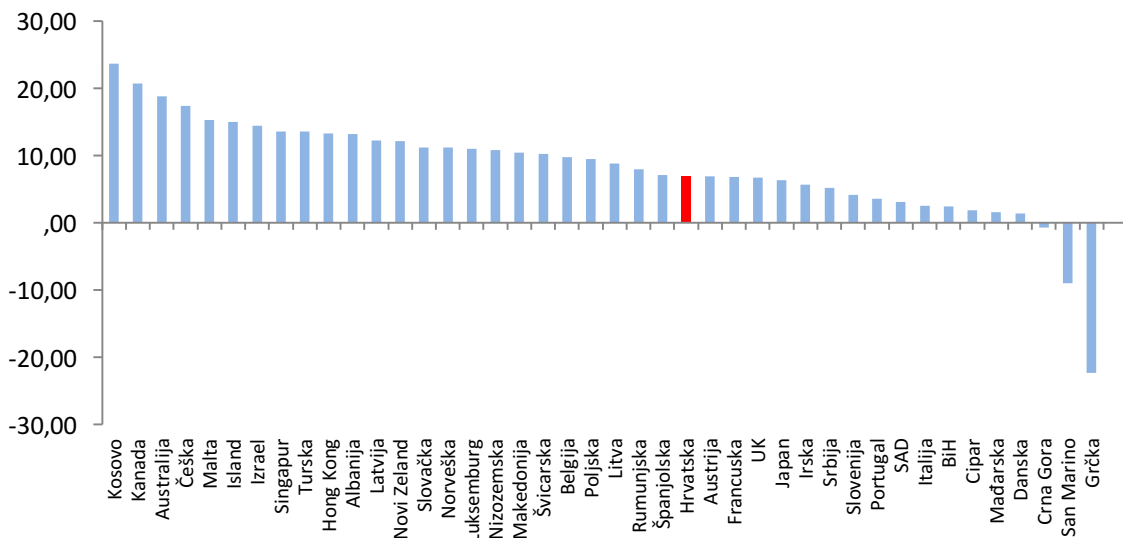
Nakon značajnog pada pokazatelja profitabilnosti u 2015. godini, što je bilo uzrokovano konverzijom švicarskoga franka, u drugom kvartalu 2016. pad je usporen, a u trećem kvartalu su se pokazatelji s oporavkom neto dobiti također vratili u pozitivni teritorij, pri čemu je povrat na prosječnu aktivu ROAA iznosio 0,94%, a povrat na prosječni kapital ROAE 6,98%.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Hrvatske banke su se prema povratu na prosječnu imovinu, nakon iščezavanja učinka konverzije švicarskog franka, nalazile u sredini ljestvice, između Irske i Rumunjske. Najprofitabilnije banke u ovoj skupini su u Estoniji i na Islandu.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

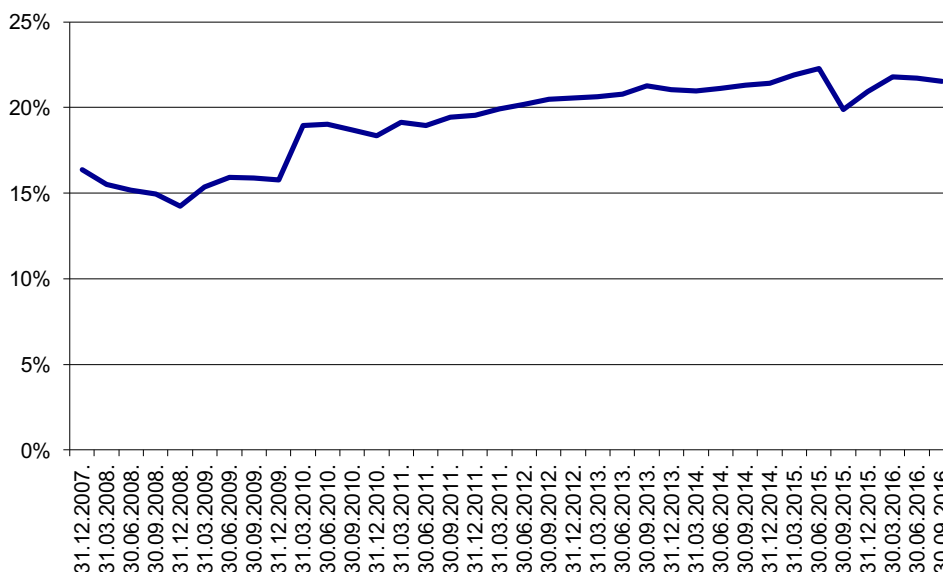

Prema povratu na prosječni kapital Hrvatska se nalazi u donjem dijelu ljestvice zemalja s pozitivnim povratom, između Austrije i Španjolske. Najprofitabilnije banke u ovoj skupini imale su na Kosovu i u Kanadi.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

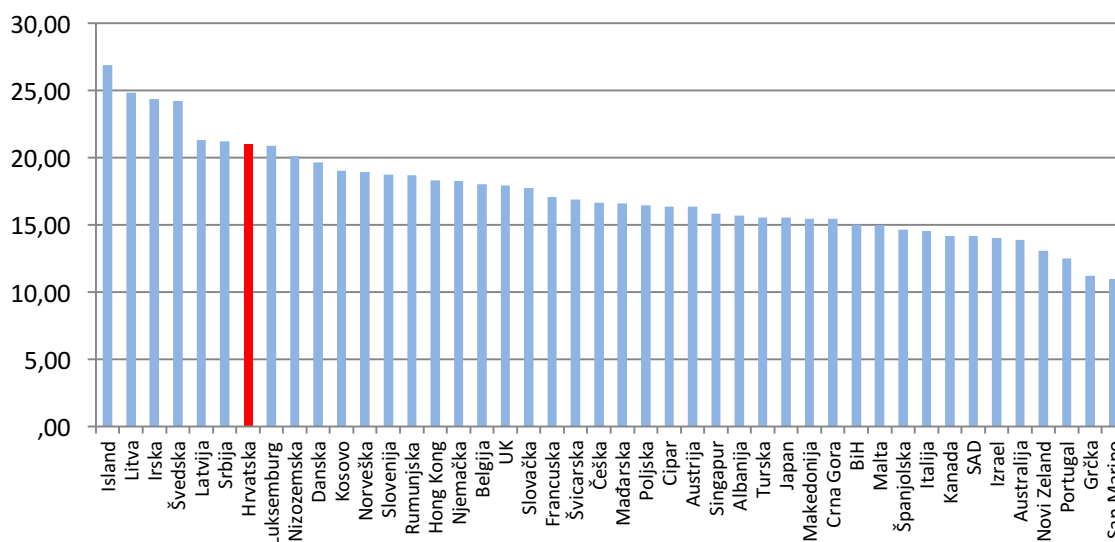
Q4:2007.-Q3:2016.

Nakon što je dosegla maksimum od 22,3% u drugom tromjesečju 2015., stopa adekvatnosti kapitala u trećem je pala na 19,9% zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku. Tijekom 2016. godine stopa adekvatnosti kapitala se vratila iznad razine od 20%, ali je u trećem kvartalu blago smanjena, na razinu od 21.5%.

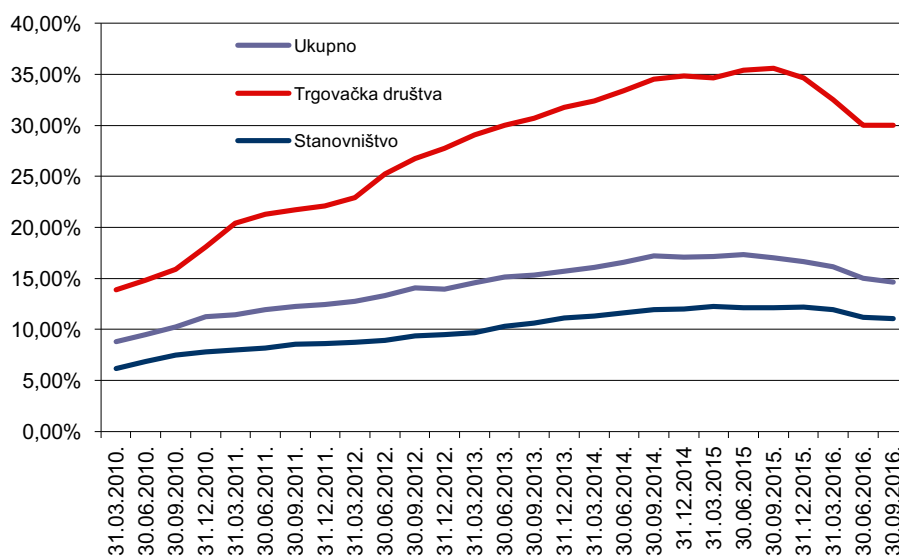
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

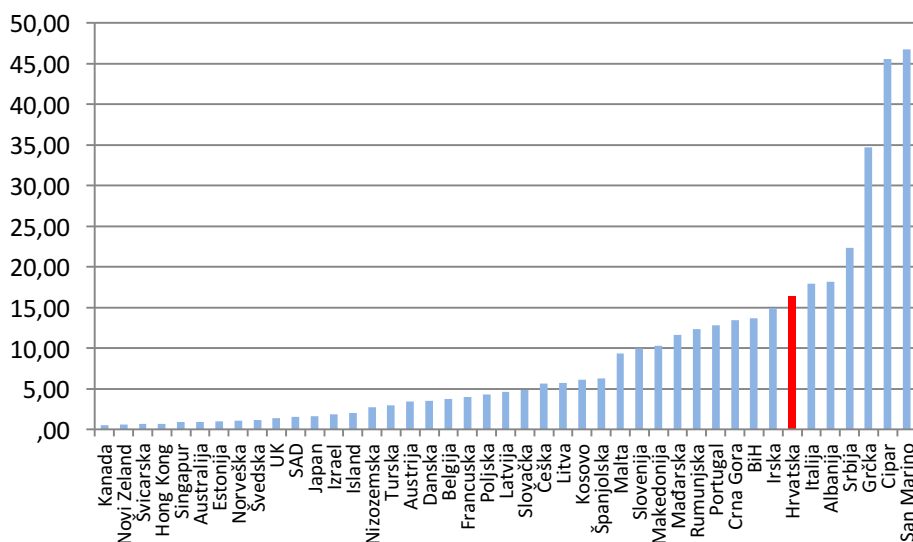
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka jedna je od najviših među europskim državama koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Hrvatska je unatoč rastu kapitalne adekvatnosti zabilježila pad na listi zbog rasta adekvatnosti kapitala u bankama u Švedskoj.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q3:2016.

U trećem kvartalu 2016. došlo je do daljnjeg smanjenja udjela loših kredita u ukupnim kreditima. Ukupan omjer loših kredita smanjio se na razinu od 14,65% zbog pada omjera loših kredita stanovništvu. Omjer za kredite poduzećima stagnirao je oko 30%.

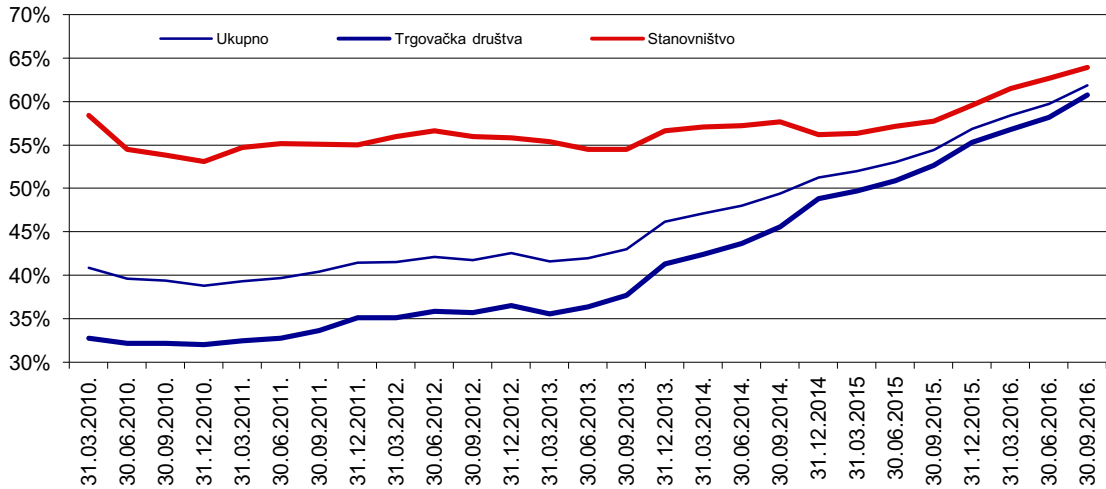
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Hrvatska se prema ovom pokazatelju (u bazu FSI još nisu uvršteni najnoviji podaci) nalazi uz Irsku i Italiju i blizu Crne Gore, BiH i Srbije, što znači da se sličnost ekonomskih i strukturnih problema odražava i u omjeru loših kredita.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

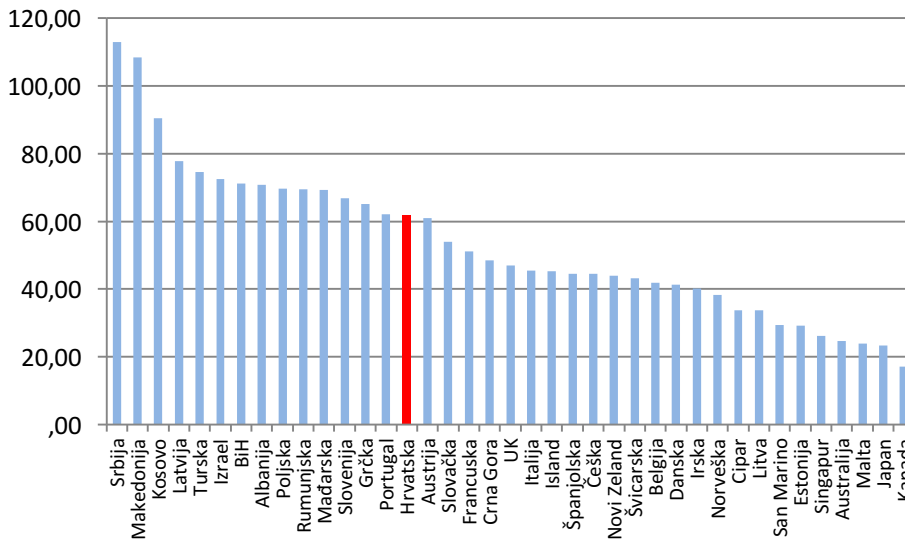
Q1:2010.-Q3:2016.

Pokrivenost loših kredita ispravnima vrijednosti i rezervacijama počela je brže rasti 2013. zbog strožih regulatornih zahtjeva HNB-a. Regulatorni zahtjev je takav da stopa pokrića sada raste inercijom iako se kakvoća portfelja popravlja. Ukupna stopa pokrića u četvrtom je kvartalu 2014. prešla 50%, a u trećem kvartalu 2016. godine 60%, pri čemu treba istaknuti da je i stopa pokrića u sektoru poduzeća također prešla razinu od 60%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

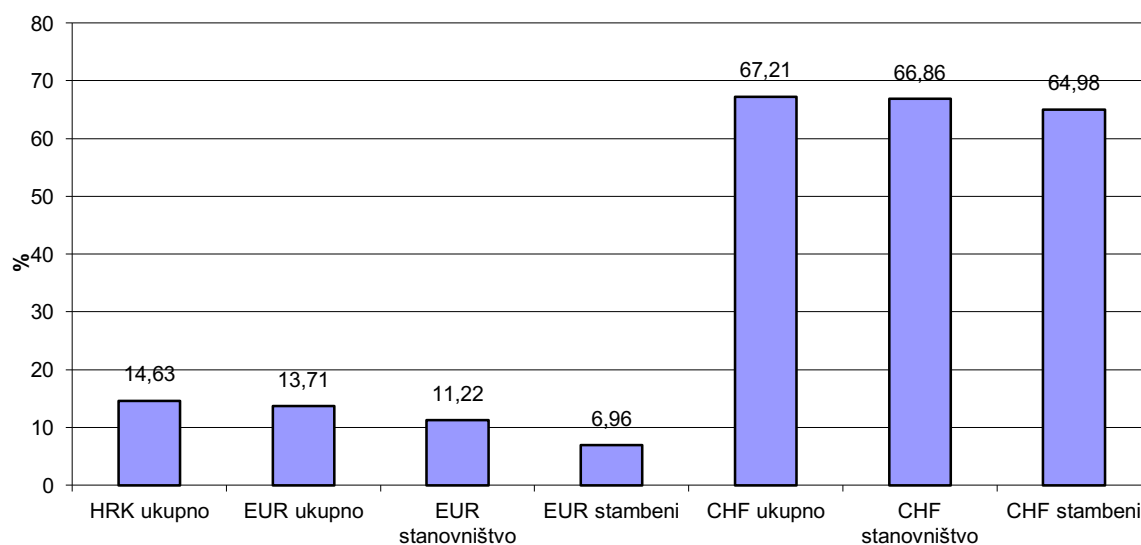
prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Pokrivenost loših kredita ispravnima vrijednosti i rezervacijama nalazi se približno u sredini prikazane liste zemalja, uz Portugal, Grčku, Austriju i Slovačku. Ovo je pokazatelj čija je međunarodna usporedivost najslabija, jer države koriste različita pravila klasifikacije plasmana i formiranja rezervacija.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

30.09.2016.

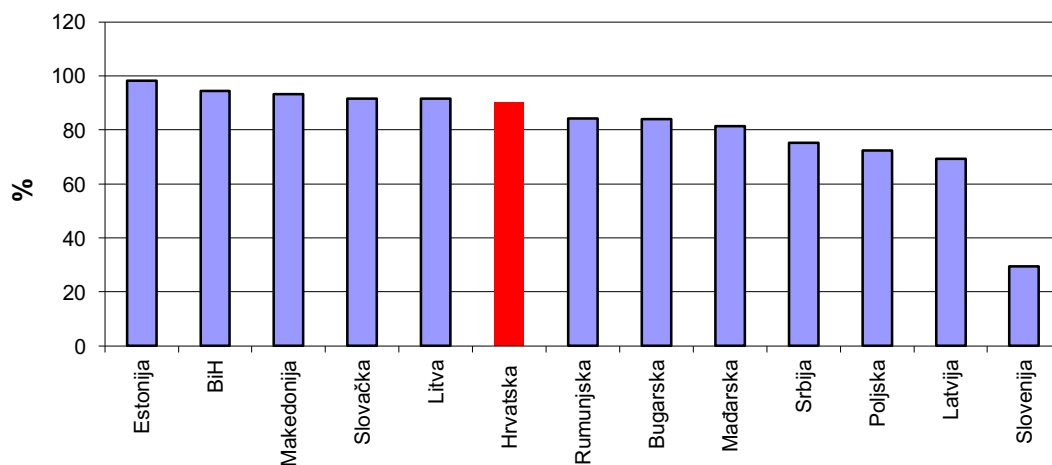

Kod stambenih kredita problem naplate se javlja u gotovo sedam puta većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura. Visina omjera loših kredita nakon konverzije ne prikazuje realno stanje, već omjere samo za mali broj kredita koji nisu konvertirani.

STRUKTURNI POKAZATELJI

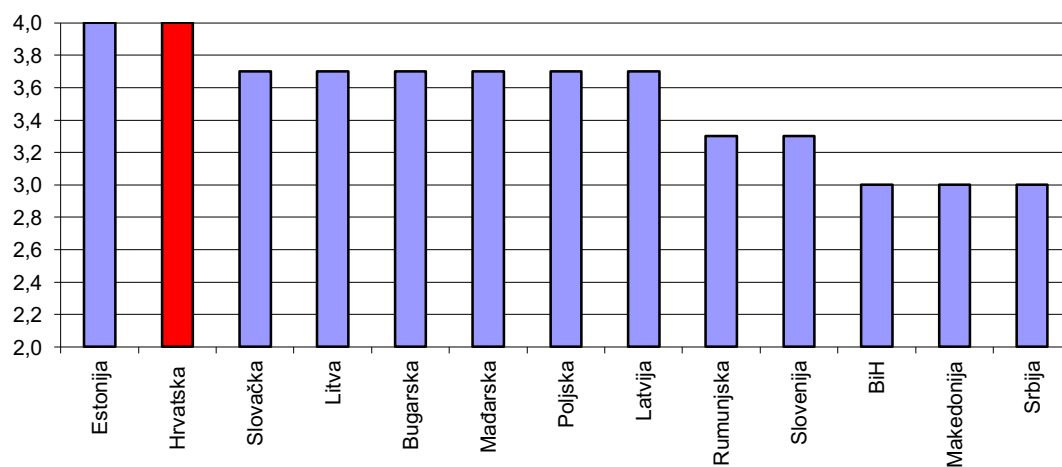

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od oko 90% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav.

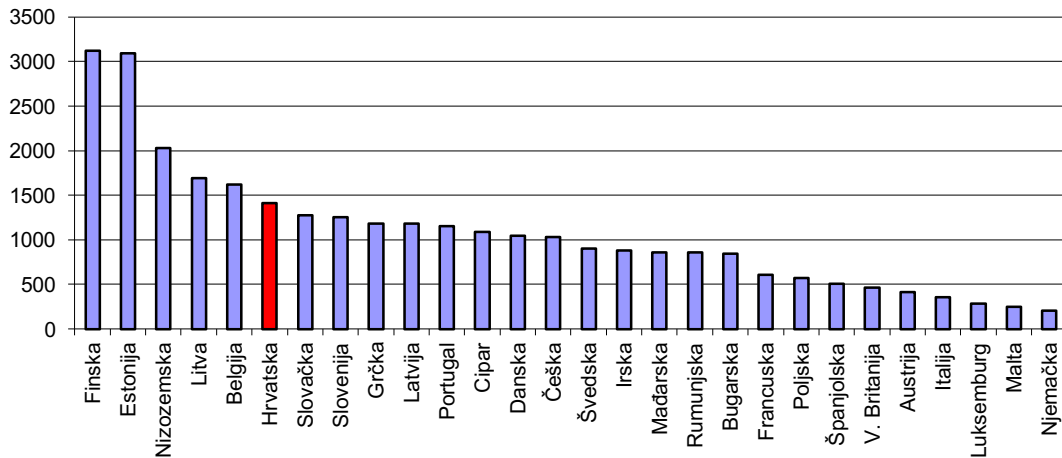
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

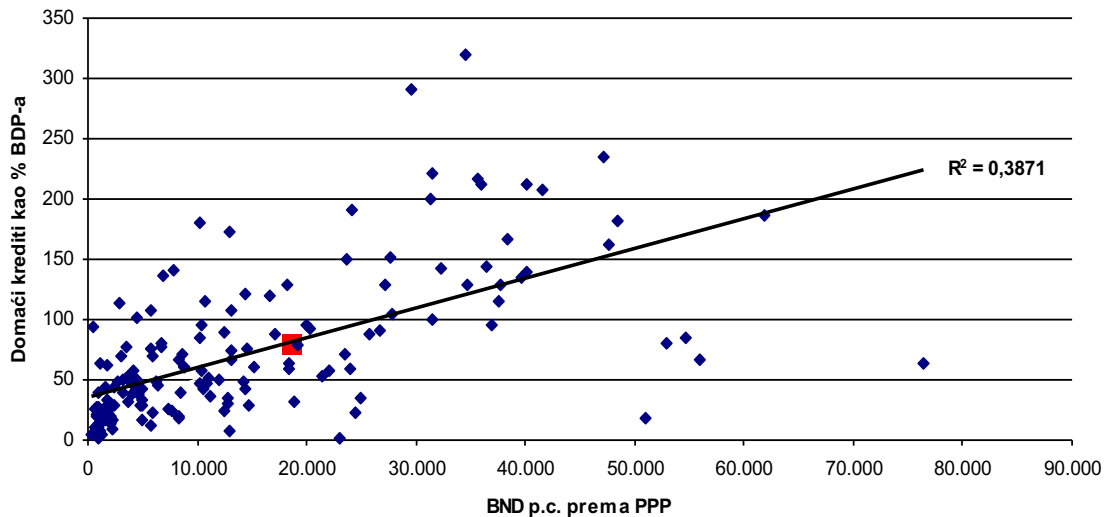
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više. Hrvatska se s vrijednošću indeksa između 1,400 i 1,500 smješta u okviru prosjeka skupine manjih zemalja, uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2014.

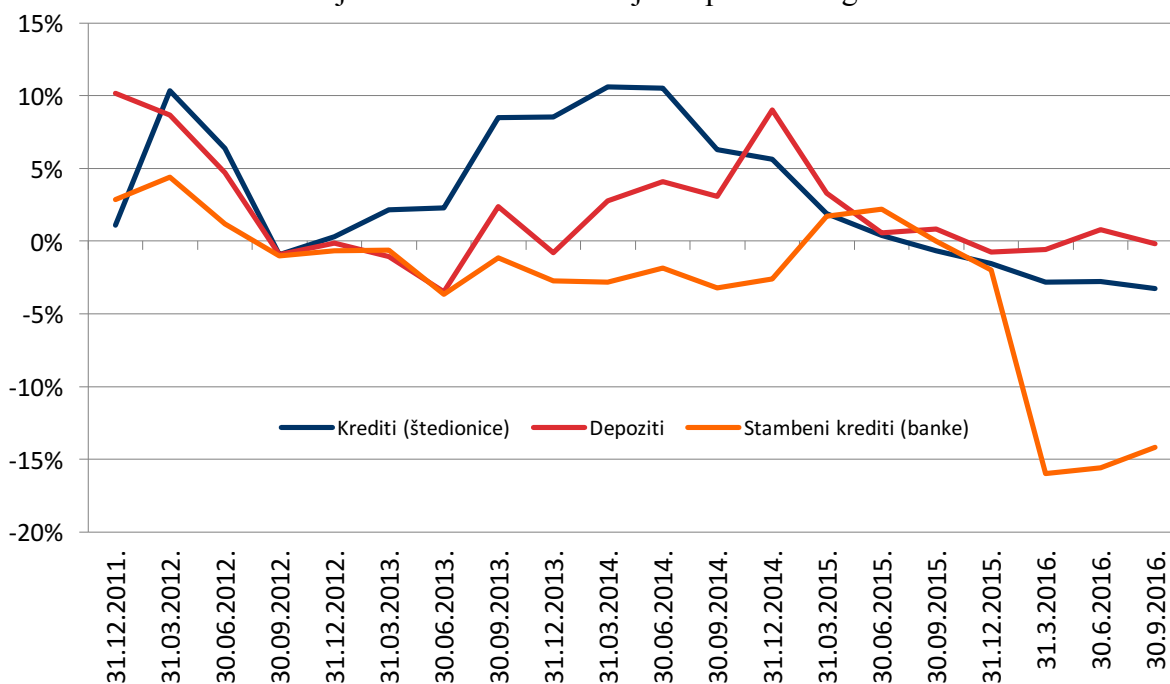

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu vezu realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka, s domaćim kreditima u odnosu na BDP oko 65%, što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Tijekom 2016. godine stopa rasta depozita u stambenim štedionicama je kolebljiva budući da je u prvom kvartalu zabilježila pad od 0,6%, nakon čega se u drugom kvartalu povećala na pozitivnih 0,8%, da bi u trećem kvartalu ponovno prešla u crveno, s padom od -0,2% . Istovremeno je došlo do ubrzanja pada kreditiranja, s međugodišnjom stopom pada u trećem kvartalu od -3,3%. Međutim, taj pad je i dalje značajno manji od pada stambenih kredita u bankama, koji je iznosio 14,2% (učinak konverzije). Potražnja za kreditima očito je i dalje ograničena, a opći pad aktivnosti u sektoru stambenih štedionica može se tumačiti vremenskim pomakom učinka nepovoljnih regulatornih promjena.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi – transakcije (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)

Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudencijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivanalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne uračunavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VSI1_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Agregirano statističko izvješće HNB-a za stambene štedionice)

List of Figures

1. Money M1 and broad money M4 (year on year change in %)
2. Household and corporate deposits (year on year change in %)
3. Share of foreign currency deposits in total deposits of households (in %)
4. Share of foreign liabilities in total liabilities (in %)
5. Share of capital in total liabilities (in %)
6. Structure of banking sector liabilities (in %)
7. Domestic credit (in HRK mn and year on year change in %)
8. Loans to households, corporate sector and government (year on year change in %)
- 8a. Loans to households, corporate sector and government - transactions (6 MMA)
9. Household loans by type of loans (year on year change in %)
10. Structure of household loans by type (in %)
11. Loan to deposit ratio (in %)
12. Structure of banking sector assets (in %)
13. Loans to corporate sector in Croatia and EU countries (year on year change in %)
14. Loans to households in Croatia and EU countries (year on year change in %)
15. Average interest rates on household long-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
16. Average interest rates on household short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
17. Average interest rates on corporate short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
18. Reference interest rates (Euribor and National reference interest rate) in %
19. CDS spread (in bps)
20. Index of regulatory burden in banking sector in %
21. Average interest rates on loans for house purchase (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %

22. Average interest rates on loans for consumption (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
23. Average interest rates on overdrafts (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
24. Average interest rates short-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
25. Average interest rates long-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
26. Net interest margin (in %)
27. Share of interest and non-interest revenues in total revenues (in %)
28. Cost-income ratio (in %)
29. Share of provisions in net operating income (in %)
30. Net operating income (in 000 HRK)
31. Return on average assets (ROAA) and Return on average equity (ROAE) (in %)
32. Return on average assets (ROAA) – international comparison (in %)
33. Return on average equity (ROAE) – international comparison (in %)
34. Capital adequacy ratio (CAR) in %
35. Capital adequacy ratio (CAR) – international comparison (in %)
36. NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
37. NPL ratio – international comparison (in %)
38. Bank provisions to NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
39. Bank provisions to NPL ratio – international comparison (in %)
40. NPLs by currency (in %)
41. Share of foreign-owned banks in total banking sector (in %)
42. EBRD index of reforms in banking sector (max=4)
43. HHI – Hirschman Herfindahl index
44. Correlation between domestic credit and GDP per capita in PPP
45. Loans and deposits in housing saving banks and loans for house purchase in banking sector (year on year change in %)